СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 2. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 4 січня 1933. VOL. XLI. No. 2. Jersey City, N. J., Wednesday, January 4, 1933. THREE CENTS.

ПРЕДКЛАДАЮТЬ МІНІМАЛЬНУ ПРОГРАМУ ЕКОНОМІЧНОЇ ВІДБУДОВИ КРАЮ

БАЛТІМОР. — В отвертім листі, підписанім 20 визначними економістами, взивається нововибраного президента виконати мінімальну програму, потрібну для економічного відродження краю. В ту програму входять такі справи: полагодження воєнних довгів, зниження тарифи і задержання золотої стопи світовими державами.

Економісти твердять, що коли Америка знизить цла, то на тім зискає матеріяльно, а дотого ще й зменшиться безробіття.

ВИСТАВЛЯЮТЬ ФАРМИ НА ПРОДАЖ ЗА ПОДАТКИ.

ДЕ МОЙН (Айова). — В трох повітах виставлено велике число фарм на продаж з причини залеглих податків. Та не можна було їх продати, бо ніхто не купував. Кажуть, що це самі фармери змовились і не допустили, щоби фарми були спродані.

Низькі ціни на фармерські продукти та високі морґеджі — це причини, що не дають фармерам змоги вивязуватися зі своїх зобовязань.

ХОЧУТЬ ПРИВЕРНУТИ ДОВОЄННІ ЦІНИ.

ВАШИНҐТОН. — В „Гавз Аґріколтюр Коміті" вже виготовлено законопроєкт, який назначує довоєнні ціни на пшеницю, безроги, бавовну і тютюн.

„ВЕЛИКА ТРІЙЦЯ" НА ІНАВҐУРАЦІЇ ЛІМЕНА.

ОЛБАНІ. — Нововибраного ґовернора нюйорського стейту, Герберта Лімена, впроваджували на уряд два попередні ґовернори: Френклин Рузвелт і Ал Смит. Оту інавґурацію вважають великим святом, бо вона стягнула докупи „Велику Трійцю".

Лімен підчеркнув в інавґураційній бесіді, що стейт не обійдеться без федеральної допомоги для безробітних. Тесаме згадав Рузвелт. Обидві ті промови вказують на те, що як Рузвелт обійме владу у Вашингтоні, то прийде до зміни в справі допомоги безробітним. Досі Гуверова адміністрація відмовлялася завжди від федеральної допомоги.

ПОМЕРЛА ЖІНКА, ЩО БУЛА НАЙБІЛЬШИМ ДОРАДНИКОМ СМИТА.

НЮ ЙОРК. — Померла нагло на хоробу серця місіс Генри Московіц, права рука Ал Смита. Не займала вона в життю ніякого уряду, але як кажуть, відгравала велику політичну ролю.

Вона глядила на ґовернора Ал Смита як „на людину провидіння". Вона заважила на тім, що Смит став в 1928 р. кандидатом на президента Злучених Держав. І вона теж була найбільшим політичним дорадником Смита.

Смит був при інавґурації Лімена, коли дізнався про її смерть. Як довідався про це, сейчас виїхав до Ню Йорку.

Репортерам не давав ніякого інтервю, а тільки сказав про місіс Московіц, що „вона була найрозумнішою з усіх людей, котрих він досі знав".

РАДИТЬ РЕЗИГНУВАТИ З ПЛАТЕНЬ І РАТУВАТИ МІСТО.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Над містом тяжить довг на суму $561,159,000. Вил Гедлі, контрольор міста, заявив, що віддає свою платню за січень місту і купує за неї бонди міста, які знищить. Тесаме радить він зробити іншим. Кождий знищений міліон долярів довгів міста звільнює річно місту $57,000, які треба видати на сплату довгу і проценти, а вже за ті гроші можна дати в році роботу 57 безробітним, з оплатою по $20 на тиждень.

ЗНИЗИЛИ ЦІНИ ЦИҐАРЕТОК.

ВИСТОН СЕЙЛЕМ (Норт Керолайна). — „Ди Р. Ріноллдс Табако Компані" знизила ціну на циґаретки. Пачка з 1,000 циґареток, яка коштувала $6,85, коштуватиме $6. „Амерікен Табако Компані" знизила теж ціни. Пачка коштує тепер 15 центів.

НОВА МЕТУШНЯ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ.

ВАШИНҐТОН. — Урядові круги заклопотані подіями на Далекім Сході. Виходить, що Японія таки наважилась окупувати провінцію Джеґол. А це доводить до нових міжнародних конфліктів.

ВІЙНА ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Німецький ґенерал, Ганс Кундт, що обняв команду над болівійською армією, вже забрав Параґвайцям шесту твердиню.

ТИСЯЧІ НОВИХ „ДЖАБІВ" ДО РОЗДАННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Поминаючи обсадження кабінету, нововибраний президент роздасть по обняттю влади яких 25,000 джабів, між котрими є 15,-600 посад начальників почтових урядів.

70 РОКІВ МУРИНСЬКОЇ СВОБОДИ.

НЮ ЙОРК. — Президент Гувер поздоровив телеґрафічною дорогою Муринів, зібраних на святі в память визволення. Президент поґратулював Муринам великого поступу, який вони зробили за останніх 70 літ, себто від їх визволення за часів президента Линколна.

ДО ВІДОМА ВСІМ ВІДДІЛАМ, УРЯДНИКАМ І ЧЛЕНАМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА в ЗЛ. ДЕРЖАВАХ і КАНАДІ!

ОТСИМ ПОДАЄТЬСЯ, ЩО:

XVIII. ЗВИЧАЙНА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ВІДБУДЕТЬСЯ В МІСТІ

DETROIT, MICHIGAN,

ПОЧАВШИ ВІД 15-го ТРАВНЯ (MAY) 1933 РОКУ.

Згідно зі статутом, до заступництва і голосу на конвенції члени У. Н. Союза є управнені в слідуючім порядку:

Відділ, складаючийся з не менше як 25 членів, а не більше як 50 членів, є управнений до одного делєґата з одним голосом у всіх справах, полагоджуваних на конвенції.

Відділ, складаючийся з більше як 50 членів, але не більше як 100 членів, є управнений до одного делєґата з двома голосами.

Відділ, складаючийся з більше як 100 членів, але не більше як 150 членів, є управнений до одного делєґата з трома голосами.

Відділ, складаючийся з більше ніж 150 членів, має право до двох делєґатів з чотирма голосами.

Жаден відділ або делєґат не може мати більше як чотири голоси.

Відділ, котрий має менше як 25 членів, має право злучитись у виборі з другим відділом, котрий також має менше як 25 членів, та коли оба разом будуть мати не менше як 25 членів, можуть спільно вибрати одного делєґата. Де задля більшого віддалення межи такими двома малими відділами спільний вибір неможливий, після обопільного порозуміння і згоди, один може вибрати делєґата, а другий заступника, причім більшому числом членів відділови прислугує право вибору делєґата, а меншому відділови право вибору заступника.

Вибори делєґатів і їх заступників мають відбутися на протязі 60 днів від дня проголошення конвенції.

Всі делєґати і їх заступники мають бути вибрані на однім і тім самім звичайнім мітінґу відділу, або злучених відділів, більшістю присутних і голосуючих членів.

Делєґатом на конвенцію У. Н. Союза не може бути вибрана така особа, що не має всіх кваліфікацій на урядника відділу, та не є щонайменше рік членом у тім відділі до дня розпочаття конвенції, та не є Українцем або Українкою.

Хоч би якась особа мала всі приписані кваліфікації, то не може бути делєґатом та займати місце на конвенції, коли в часі проголошення конвенції або в часі вибору або в часі конвенції вона є урядником якоїнебудь іншої запомогової орґанізації.

Головна Управа взиває всі відділи, управнені до вибору делєґата, сповнити свій обовязок точно після правил статута. Кождий відділ повинен старатися бути репрезентованим, бо від конвенції залежить дальший розвій і будучність орґанізації.

Місце конвенційної галі і програму конвенції оголоситься пізніше.

Джерзи Сіті, Н. Дж., дня 30 грудня 1932 р.

М. Мурашко, предсідатель.
Ів. Каштанюк, секретар рекордовий.
Роман Слободян, секретар фінансовий.
В. Левчик, касієр.
П. Маційовський, завідатель „Свободи".

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО У ФИЛАДЕФІЇ.

Кождої суботи, почавши від 7. січня 1933, буде надавана програма зі стації W.D.A.S. 1370 клс., 2188 мітерс.

ЩЕ ОДНА ВІЙНА В ПОЛУДНЕВІЙ АМЕРИЦІ.

В околиці Летіція сконцентрували 4 держави 10,000 війська, 11 воєнних кораблів і 46 літаків. Все те нічого доброго не ворожить. У територіяльнім спорі найбільше заінтересовані Перу, Кольомбія і Бразилія.

НЕПОШАНУВАННЯ ПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

В дні 4. листопада 1932 вніс д-р Роман Слюзар, адвокат у Микулинцях, подання до скарбового уряду в Тернополі до ч. 9733/5/32 в справі розложення на місячні рати виміреного доходового податку в українській мові. Скарбовий уряд звернув це подання д-рови Слюзарови неполагоджене, з допискою, що просьба буде розглянена після виготовлення подання в урядовій мові. На цей безправний поступок скарбового уряду вніс д-р Слюзар зажалення до міністерства скарбу.

СТИПЕНДІЇ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КАНДИДАТІВ.

Українська частина Кураторії Українського Наукового Інституту в Берліні, не зважаючи на тяжке матеріяльне положення Інституту, змогла уділити на своєму засіданні з дня 8-го грудня ц. р. стипендії на зимовий семестер 1932/33 р. у висоті 85 марок місячно слідуючим кандидатам: М. Антонович, філь; П. Білосюк, техн.; М. Дельвіґ, техн.; М. Демкович-Добрянський, пол. екон.; Р. Каплинський, техн.; В. Кужім, аґр.; С. Кузьменко, аґр.; М. Митлюк, торг. акад.; В. Стахів, техн.

Окрім того дістав Інститут від пралата проф. д-ра Шрейбера 2 місця в його Інституті в Мінстері для українських кандидатів, на які Кураторія призначила: Д. Олянчина, д-ра філь., і О. Власова, студ. боґ.

ДЕСЯТЬ ЛІТ ВЯЗНИЦІ ЗА ШПИГУНСТВО.

Воєнний суд у Кишиневі засудив однорічного жовніра, Николая Бучікова, поставленого під суд за шпигунство, на десять літ вязниці й деґрадацію.

СКІЛЬКІСТЬ НЕПИСЬМЕННИХ У РІЖНИХ КРАЇНАХ.

В Европі, що так чваниться культурою та цивілізацією, є ще багацько країн, які мають чималий відсоток анальфабетів. І так на 100 Німців припадає 2.6 неписьменних, на 100 Анґлійців — 4.5, Французів — 5.9, Чехів — 7.4, Бельґійців — 7.5, Естонців — 10.3, Мадярів — 13.8, Латишів — 18.6, Італійців — 26.8, Литовців — 32.7, Болгарів — 39.7, Греків — 43.3, Москалів — 48.7, Портуґальців — 65.2.

КАРА ЗА ВИМУШУВАННЯ ЗІЗНАНЬ.

Варшавський апеляційний суд розглядав справу поліціянта зпід Білостоку, якогось Пенчка. Справа представляється ось як: Якомусь ґаєвому вкрав хтось рушницю. Він вказав на двох учнів, як здогадних злодіїв. На підставі цього хлопців арештовано, а одного били так довго, аж признався до вини.

Однак на судовій розправі виявилося, що хлопці невинні: за це дійшло до другої розправи. Поліціянта Пенчка, що вимушував зізнання, покарав суд 3-місячною вязницею.

ПОЛЬСЬКА „ТИХА ПАЦИФІКАЦІЯ" В ГАЛИЧИНІ ПРАЦЮЄ ДАЛІ

АРЕШТИ, СУДИ И ТРУСИ ПО ВСІЙ ГАЛИЧИНІ НЕ ВГАВАЮТЬ.

Судять Українців навіть за їх національну свідомість.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — В Перемишлі відбувся суд проти молодих Українців, обвинувачених у приналежности до ОУН, а це в Польщі називається державною зрадою. Обвинувачені були: Іван Кузич, студент прав; Дмитро Глухий, учитель; О. Тожовець і В. Білик, ґімназийні абитурієнти, та селяни: М. Городецький, Й. Мащак і А. Барнич. Як звичайно, всіх покарано вязницею, бо для цього вистарчить, щоб лише польські „вивідовці" та провокатори свідчили проти обвинувачених.

Станиславівська поліція перевела в грудні цілу низку арештів і ревізій; як, наприклад, арештувала під замітом приналежности до ОУН Миколу Ясінського, якого негайно відставлено до Львова. Підчас ревізії в його домі поліція навіть зірвала підлогу, шукаючи „доказів вини". Потім поліція арештувала студента техніка, Я. Гаврилюка, а далі В. Саповича, П. Гоголя, М. Жураківського, Д. Петрину й П. Максимціва та інших. Як звичайно, причини арештів не відомі хіба лише національна свідомість стала причиною того. В Тернополі арештовано студентів П. Луцкова та С. Круковського.

Хвиля арештів, судів, ревізій і т. д. котиться далі по всіх українських землях, що опинилися під Польщею. Польська влада хоче терором змусити українське населення скоритися перед польською окупацією на українських землях та змусити його зрезиґнувати зі всіх своїх національних прагнень на землях Західньої України.

ЯПОНЦІ ЗАХОПИЛИ МІСТО В ПІВНІЧНОМУ КИТАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Японська армія з Манджурії перейшла на територію північного Китаю. Японські війська після короткого бою захопили китайське місто Шанґайкван, що лежить на кордоні Манджурії. Туди післано тепер японську фльоту для піддержки армії. Японське командування каже, що це місто воно захопило тому, що в нім знаходився штаб бувшого правителя Манджурії, маршала Ченґ-Гсіо-Лінґа, який керував заворушеннями та повстанською акцією в Манджурії.

Японський штаб проголосив мобілізацію всіх воєнно-зобовязаних Японців, що знаходяться в північному Китаю. Цілком можливо, що Японці пішлють свої війська далі в напрямі на Пекін, а тому треба сподіватися нового загострення конфлікту між Японією та Китаєм. Японія знову посилає додатково свої воєнні кораблі до китайських берегів.

ЮГОСЛАВІЯ ПРОТИ ІТАЛІЙСЬКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Посол Югославії заявив анґлійському урядови, що Італія старається економічно обєднати з собою Албанію. За ціну дальшої фінансової підтримки албанського уряду Мусоліні домагається митного союза з нею й широких економічних концесій. Югославія вважає це ознакою італійської експанзії на Балканах, про що неряз отверто говорив Мусоліні.

Звертає на себе увагу також те, що недавно в імени Мусоліні зроблено пропозицію французькому урядови про поділ впливів на Середземному морі. Мусоліні пропонував Франції відмовитися від приязні з Югославією й дати Італії вільну руку на Балканах, а за те Італія дасть вільну руку Франції в північній Африці. Французи на цю пропозицію нічого не відповіли.

В таких італійських комбінаціях Югославія бачить серіозну загрозу мира на Балканах та взагалі в Европі.

ДЕ ВАЛЕРА РОЗВЯЗАВ ПАРЛЯМЕНТ.

ДУБЛІН (Ірляндія). — Голова ірляндського уряду де Валера несподівано розвязав ірляндський парлямент і призначив нові вибори на 24 січня. Це зробив де Валера після того, як побачив, що його уряд може бути поражений послами робітничої партії, які тримають у своїх руках балянс у парляменті.

Лідер робітничих послів заявив, що вони будуть голосувати проти уряду в питанню зменшення платні робітництву. Зменшення заробітку для робітництва, на думку партії праці, поведе до ще більшої депресії. Де Валера сподівається в новому парляменті мати абсолютну більшість голосів.

ВТІКЛИ З ЗАСЛАННЯ 29 МОНАРХІСТІВ.

МАДРИД (Еспанія). — З місця заслання в африканській кольонії Віля Чизнерос утікли на французьку парусинку 29 визначнійших монархістів. В погоні за ними еспанський уряд післав воєнні кораблі та літаки.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3,75	На пів року	$ 3,75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2,00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАСТУПАЮТЬ НА ВСІ ЛАДИ

Польський політик, граф Лось, бажав би бачити такий український провід, який наклонив би українські маси до льояльности супроти Польщі. Бо тільки тоді, коли Українці будуть льояльні для Польщі, вони матимуть у Польщі вплив, і зможуть впливати на її заграничну політику в такий спосіб, який буде прихильний українській державности. І тоді доперва можна би відвернути Польщу від Росії, а звернути її в бік України. Так розуміє польський політик. І видає про те брошуру по українськи, щоби те своє розумовання між Українцями якнайбільше поширити.

Разом з тим теоретичним розумованням гр. Лося продовжується урядове защіплювання льояльности до польської влади. Видається щораз то нові закони, які обмежують розвиток українських економічних і культурних установ. Іде новий наступ на українську школу. Спортові товариства й кооперативи стоять уже перед загрозою кождочасного розвязання. А як так далі піде, то ледви чи Рідна Школа зможе продовжувати свою діяльність. І не буде можна зійтися на селі в читальні, чи скликати які збори або віче.

Чи те все вдержиться, це інша справа. Але Польща змагає до цього, а відповідні закони вже в силі, або їх проєктується. Це є пляновий наступ цілого державного апарату на ліквідацію національних меншин у Польщі, а в першу чергу на знищення Українців.

До цього наступу, який прибраний тепер у форми закона, треба долучити ще незаконні шикани, арешти, побої, „пацифікації", а далі шибениці.

Як бачимо, то одна група йде в Польщі явно й отверто до знищення українського народу, а друга, нібито „угодова", от такі як гр. Лось, намагається розложити українське громадянство ріжними блахманами, себто теоретичним розумованням про потребу Українцям погодитися з Польщею.

Не можна сказати, щоби таке трійливе розумовання не знаходило в нас таких, що даються лапати на ту вудку, коли пригадаємо собі пастирський лист еп. Хомишина та його пораду змагати Українцям під Польщею до того, щоби Польща стала ще сильнішою державою. Тому дійсно добре, коли, як каже гр. Лось, українські маси контролюють свій провід, бо інакше моглиб заважити — пастирські листи Хомишинів! А так заважує протипольське становище українських мас.

ЖЕНЕВА І ВАРШАВА

Коли пішов бувший міністер заграничних справ Польщі, Залеський, говорилося: тепер потрібно не паркетовця женевського, лише людини чину... І післано в Швайцарію нового міністра — Бека. Але пех хотів, щоби якраз він мусів взяти на себе одіюм останньої постанови конференції пятьох держав, яка признала Німеччині — нехай і теоретичне лише — право **рівноправности зброєнь.**

„Це був удар, який викликав занепокоєння в цілій польській опозиційній пресі. Як то — писали часописи — таж справа Німеччини і її зброєнь обходить передусім нас; звідкиж держави рішають про нас без нас?! Звідки мають нам диктувати роззброєння, коли наперід позволяють зброїтися Німеччині? **Вето** мусить Польща заложити", і т. п.

Правда, це мабуть трохи неприємно, коли про чиюсь долю рішають інші. Але — чи протестувала проти того польська преса, коли волею тих пятьох держав (мінус Німеччина) воскресилося непідлеглу Польщу в теперішних її границях? Отже коли постанова великодержавного „концерту" ішла на користь Польщі, то ту постанову приймалося як присуд самої справедливости. Колиж той концерт постановляє щось невигідне, геть з ним! Льоґіка трохи шванкує.

Ще менше тому може зарадити „вето". Правда, Варшава, в порозумінню з Югославією та ще з деякими малими державами, зголосила свій спротив проти ухвали великодержавного „концерту". Але ніхто не робить собі щодо долі цього протесту жадних ілюзій: ані англійська, ані французька, ані навіть німецька преса. Ця остання тим протестом не денервується і вказує, як на єдиний вихід для Варшави — „шлях до Берліна". цебто шлях безпосереднього порозуміння з Берліном. Чи піде ним Варшава?

Наразі про це мови бути не може, бо ціле наставлення нової польської політики є порозуміння з Москвою за всяку ціну. Вже ця політика допровадила до охолодження з Францією, і до незвиклого загострення відносин з союзною Румунією. До чого допровадить ця політика тепер, по немилій постанові европейського ареопаґу?

Насамперед до шукання **нових підпор.** Отже вже лянсується зближення до Чехії, і — чудо — навіть до Литви. А — що найправдоподібніше — допровадить це все до ще більшого затіснення відносин з з большевицькою Росією.

Ця політика з польської точки погляду має свої „за", має й свої „проти". Але одно є певне: може політика зближення з Росією, на певний відлам часу, злагодити відносини на польсько-російській границі; може ослабити пропаґанду Комінтерну в Польщі (хоч це дуже непевне), може дати які-такі удогіднення в торговлі з з Совітами, але — засадничої цілі, до якої ця політики стремить, до ґарантії вразі комплікацій на західній границі Польщі — цеї цілі новим москвофільським курсом не осягнеться. В антинімецькі комбінації Совіти наразі не дадуть себе втягнути за жадну ціну.

І ще одно. Ця політика зближення до Росії будується на одній передумові: на стабілізації совітського режиму. З тою передумовою та політика стоїть і паде. І це власне є причиною її незвичайної хиткости. В СССР нуртують поважні процеси розкладу істнуючого режиму. Труднощі економічні збільшуються. Сталінівська „Неп" (нова економічна політика)дістала в лоб, в Кремлі думають про **довіз** збіжа до СССР. Грізне є положення на далекім Сході, мимо страшної уступчивости большевиків. Загострюються, на тлі аліментаційної крізи, відносини Москви з „незалежними" републіками, передусім з Україною і Закавказзям. Хто хоче ґарантувати, що совіти проістнують ще пять літ, ще три чи два?

А коли так, то чи не значить це, що нова польська заграничнa політика будує на силі, яка розсипається?

І що тоді робитиме та політика, коли в Росії, по упадку чи захитанню большевизму, наступлять дні, подібні до 1917 чи 1918 року? Очевидно, на жадну інтервенцію Польща не була би приготована ні психічно, ні мілітарно, бо ця ідея погребана. Але що буде, коли Німеччина захоче скористати з того моменту для представлення своїх ревіндикацій? Чи поможе тоді щось пакт про ненапад з СССР? Чи не покажеться тоді, що вихід з ситуації був дійсно не „шлях до Москви", а „шлях до Берліна"?

Такі думки мабуть снуються також у головах польських політиків. І тому міжнародня політика Варшави є тепер така нервова і хитлива. Бо виходів багато і — ніякого...

Д-р Софія Парфанович.

НЕРВОВИЙ ВІК

Наші часи недармо називають віком нервів. Куди не глянь, з ким не говори, — кожен скаржиться на подражнення, безсонність, надмірну втому та вичерпання і безліч об'явів, які виглядають на якісь важкі хороби, а які лікар приписує нервам. Коли застановимося над тим, спитаємо: чи давніше люди не були нервові? Як запобігати тому лиху?

Отож: були й давніше нервові люди і нервові хороби, але не в такій мірі, не так розповсюднені як тепер. Масова нервовість, яка переходить подекуди навіть у психозу (хоробливий умовий стан), являється випливом двох головних чинників, побіч кількох побічних. Ці два: війна і розвій техніки. Війна нарушила спокій і психічну рівновагу людини, її життя позбавила стійкости та певности. Людина втратила охоту і терпець працювати і жити упорядкованим, рівномірним темпом. Після війни настали погані важкі роки господарського лихоліття, які не менше хвилюють людей, та відбирають їм до решти спокій та рівновагу. До погіршення цього стану причинюється ще й друга обставина: надмірний розвій техніки. Машини, винаходи, примінені в щоденному житті, на вулиці, дома, прискорили темпо життя. Людина не зуміла наздігнати своїх власних винаходів і це до решти зруйнувало її спокій.

Крім тих двох чинників викликує, чи хочби тільки збільшує її ряд дальших обставин. Тут зачислюємо в першу чергу вживання алькоголю і нікотини (горівка і тютюн), а далі морфіни, кокаїни та інших отрут. Отож ці отрути мають у першу чергу руйнуючий вплив на нервову систему, а що поширення цих перших є повселюдне, тому ці шкідливі речі, вживані віками, якраз тепер ясно унагляднюють своє погубне ділання. Дальші чинники: неправильне, обмежене, або хоробливе заспокоювання полового гону, в звязку з опізненим віком подруж, або й обмеженням числа подруж. Невідповідне відживлювання мясом, з добавкою кави, чаю та коріння, теж підбичовують та ушкоджують нерви.

В дослідах над причинами нервовости наука старається лікувати не тільки наслідки цього лиха, але і його причину. Що правда, повороту до природи вже не можна здійснити сьогодні; людство надто загналося вже в здобутки цивілізації. Всеж таки поворот до природи був і є мрією втомленого людства. Він і є підкладом для спорту — як природньої реакції проти скривлення тіла.

Тесаме, що до спорту, відноситься і до руханки. Уміркована руханка, ведена розумним способом, узгляднюючи в першу чергу здоровля і працездатність цілого орґанізму, чи його частин — є корисна й успішна. Де здорова вправа переходить у перепруження і втому, руханка минається зі своїм завданням.

Зпоміж родів руханки варто звернути увагу на один, мало у нас знаний, тобто ритміку і її вищий рід, пластику. Ми привикли робити шведську руханку, чи вправи на приладдях. Але ми — нервові інтеліґенти — бажаємо відпочинку, успокоєння. Нам хочеться не надміру, не томлячої, лише легкої вправи, яка більш нас тішить, ніж томить. І тут знову вертаємо до ритмічної руханки.

Є це найздоровіший рід фізичних справ, в якому знаходить скріплення тіло і душа людини. Легка, ритмічна музика веде людину лагідною рукою шляхами фізичних зусиль. Але людина не відчуває примусу, не підпорядковує себе ніяким приказам. Ці прикази виникають самі в людському нутрі під впливом музики. Вони мають свій почин в елементарній поезії людського тіла, в його потребі співділати з музикою чи співом.

Хіба не діється тесаме в житті? Дитина бачить бузька: скаче, плеще в долоні, а далі, розставивши ніжки, йде поваґом, колибаючись та високо підносячи ніжки. Від часу до часу підстрибне, стріпає ручками: он природна пластика, вроджена людині потреба й охота наслідувати всесвіт. А хіба ми не робимо цього? Огляньте крок і поставу веселої і щасливої людини. Ще більш уявнюється пластика в сумі: похилена постава, понурена голова, луковаті плечі. Важкий, повільний хід. Діло не в танку чи мистецтві, тільки у виливі вашого нутра. Така проєкція психічних станів ділає на всіх успокоююче, визволююче.

На таких чинниках построєно ритмічну руханку. Оглядаєте книжки німецьких авторів. Якже гарно! На квітчастих лугах, на тлі моря і ліса бачите легкі співучі рухи прегарного людського тіла. Скільки поезії, спокою і краси!! Це саме в кімнатах: під звуки інструменту робите ріжні роди рухів. Від найлекших постепенно переходите до тяжчих, більш складних. Ви на лекції ритмічно-гігієнічної руханки. Не майте упередження: з вас не хочуть тут зробити балетниці, борони Боже! Вас хочуть навчити, як ходити, згинатися, сідати, лягати, щоб було гармонійно і легко. Вас хочуть навчити почуття ритму і резуміння такту. Ваші мязи, стверділі від шведської руханки, розтягнуться, наберуть гнучкости, пруживости. Ваші суглоби навчаться виконувати мінімальні рухи і вихили, яких ви не робите в щоденному житті, але яких засіб вам потрібний до того, щоби ви не порушалися важко й незручно.

(„Нова Хата").

Гі де Мопасан.

ТОМУ

— Ну, дітоньки, пора вже спати, — сказала ґрафиня.

Троє дітей, дві дівчинки та хлопчик, встали й підійшли до бабусі, щоби попрощатися з нею на добраніч.

Потім розпрощалися з панотцем. Він, як кожного четверга, був у замку на обіді.

о. Модії посадив собі двоє на колінах, довгими, чорно зодітими руками обняв їх шиї та, по батьківськи приголублюючи голівки, цілував у чоло.

Опісля поставив діти на долівку, а вони відійшли: хлопчик попереду, за ним дівчатка.

— Панотець люблять діти, — сказала ґрафиня.

— Дуже.

Старенька жінка глянула на священика ясними очима.

— Чи...панотцеви ніколи не тяжіло самітне життя?

— Часом.

Замовк, а небаром після очевидного вагання додав:

— Та я не надавався до звичайного життя.

— Що панотець можуть про це говорити?

— О! Я знаю дуже добре. Я був сотворений на священика тай вибрав це звання.

Ґрафиня все приглядалася йому та сказала:

— Хай мені панотець скажуть, як воно сталося, що виреклися всього, що нам у житті дороге й бажане, всього, що нас розраджує і піддержує. Що панотця повело на цей шлях? Що веліло усунутися з природної дороги життя, подружа, родини? Панотець не є ані занадто екзальтований, ані фанатик, ані понурий чоловік, що кохається в смутку. Може якась життєва подія веліла зробити невідкличний обіт.

о. Модії встав, підійшов до ватрана та тяжкі свої сільські черевики підсунув до вогню. Не міг якось рішитися відповісти.

Був то дідусь високий ростом, сивоволосий, що більше як двацять літ виконував священичі обовязки в громаді Сен-Антоан де Рош. Селяни говорили про нього: „То порядний чоловік!"

І дійсно був порядним чоловіком, щирим і лагідним, а передовсім щедрим. Як святий Мартин, готов був перекроїти свій плащ, щоби поділитися ним. Сміявся радо та з дрібної причини міг розплакатися як жінка. Це йому навіть трохи щкодило в очах твердих селян. Стара ґрафиня де Савіль, як усунулася з великого світа до свого замку в Рош, щоби там виховувати внуків по смерти сина й невістки, дуже любила свого пароха. Говорила про нього: „Золоте серце має цей чоловік".

Що четверга проводив вечір у ґрафині. Була між ними щира приязнь двох стареньких людей. Розуміли одно одне майже без слів. Були то добрі люди, прості та щирі.

Тепер настоювала: — Ну, отче парох, прошу нині висповідатися передімною.

Священик повторив: — Я не надавався до звичайного життя. На щастя, я запримітив це доволі скоро, а часто мав нагоду ствердити, що я не помилився. Мої батьки, доволі маючі промисловці у Вердіє, плянували для мене ріжне. Хлопчиком дали мене до пансіонату. Дорослі люди найчастіше не знають, скільки то може терпіти дитина в такому заведенні, хочби лише тому, що вона самітна, що розлучилася з родиною. Таке одноманітне життя, без родинних пестощів і спочування, добре для одних, а страшне для інших. Молоді істоти мають переважно чуткіші серця, ніж люди думають. Колиж замикаємо їх так рано далеко від тих, яких вони люблять, можемо розбудити в них надмірну вразливість, яка стає хоробливою, небезпечною.

Я ніколи не бавився: не мав товаришів і цілі години проводив у тузі, нічю плакав у ліжку, все пригадував собі рідний дім, де переживав дрібні події, незначні, одначе звязані з рідним домом. Я вічно думав про все, що там полишив. Помало ставав я дуже чутливим, що найменші прикрости були для мене причиною страшних терпінь.

Зрещтою я був мовчаливий, замкнений у собі, ніколи перед ніким не виявляв своїх думок і не мав довірочних людей.

Так дожив я до шіснацятого року. Тому, що навчився терпіти, став я дуже боязким. Я жив усе наче під постійною загрозою нещастя якогось невідомого, яке одначе могло впасти на мене що хвилини. Я все відчував, що життя то боротьба, страшна боротьба, в якій дістаємо страшні удари, болючі смертельні рани. Замісць, як усі люди, мати надію на щасливе завтра, я відчував перед ним жах і мав лише охоту скритися, виминути цю боротьбу, в якій я був би побоцений та вбитий.

Як я покінчив школу, дали мені шість місяців часу, щоби я міг вибрати собі якесь звання. І тоді то звичайний випадок позволив мені освідомити собі ясно стан моєї душі.

Вердіє то місточко, окружене долинами та лісами. При головній вулиці жили мої батьки. Я проводив тепер цілі дні далеко від тієї хати, якої я так бажав, за якою так дуже тужив. В мені пробудилися мрії, тому я похожав по околиці самітно, позволяв тим мріям розвиватися та проминати.

Батько й мати зовсім заняті були своїми справами та думкою про мою будуччину, не говорили про ніщо інше, лише про свої орудки та мою будуччину. Любили мене як люди практичні, любили мене більше розумом, ніж серцем. Отже я жив виключно моїми думками, серед вічного неспокою.

Раз вечером, як я вертався з проходу скорою ходою, щоби не спізнитися, побачив я, що до мене підбігає собака.

На десять кроків передімною він зупинився. Я також. Я прикликав собаку до себе. Собака став тоді повзти до мене так покірно, сумно та благально, що мені в очах показалися сльози. Я підійшов до собаки, та він утік. За хвилиночку вернувся. Я прикляк на одно коліно та став його кликати до себе. Вкінці собака наблизився так, що я міг досягнути його рукою, а тоді дуже обережно став його гладити та пестити.

Собака помало набирав відваги, підніс мордочку, поклав мені ніжки на рамена та став мене лизати по лиці. І пішов зі мною до дому.

Було то дійсно перше сотворіння, яке я полюбив щиро, бо воно наче розуміло мене. Моє привязання до того звіряти було пересадне та смішне. Мені здавалося, що нібито ми собі брати, що погубилися на тій землі, брати самітні та безборонні. Не кидав мене ні на хвилину, спав біля мого ліжка, їв зі мною при столі, хоч моїм батькам це не було до вподоби. Ходив зі мною на самітні проходи.

Часто відпочивав я над якимсь ровом, сідав на траві. Тоді собака прибігав зараз до мене, сідав біля мене або на колінах, мордочкою підносив мою руку, щоби я гладив його.

Одного дня, при кінці червня, йшли ми саме дорогою Сен Пер де Шавроль. Нараз побачив я диліжанс, що їхав із Раверо. Гнав скоро, запряжений четвернею. Візник ляскав батогом. Курява знімалася зпід коліс тяжкого воза та неслася за ним наче тяжка хмара.

Нараз, як віз був уже близько мене, пес налякався туркоту, хотів перебігти до мене, скочив упоперек гостинця. Кінь у бігу перевернув пса. Я бачив, як пес упав, покотився, підвівся та знову впав. Віз підскочив двічі тай далі гнав перед себе. Я побачив у куряві на гостинці щось, що ще ворушилося. Був майже перерізаний на половину, кишки, вирвані з черева, випливали із струєю крови. Старався піднестись, іти, та дві передні ніжки могли ледви ворохнутися слабо й дряпати землю, начеб викопували ямку. Задні ноги вже не ворушилися. І скомлів страшно, наче скажений з болю.

За кілька хвилин уже не жив. Я не всилі сказати, що я відчував і як це страшно боліло мене. Цілий місяць не виходив я з хати.

Аж одного вечора батько, сердитий, що я через таку дрібницю так змінився, крикнув до мене:

— Що то ще було би, як би так тебе навістило справжнє нещастя, колиб тобі вмерла жінка, діти! Годіж аж так одурманюватися!

Слова ті вбилися мені в тямку, наче скували мене: „Що то ще було би, як би так тебе навістило справжнє нещастя, колиб тобі вмерла жінка, діти".

І тоді я почав розуміти мою істоту. Я зрозумів, чому ті всі дрібні прикрощі буденного життя в моїх очах прибирають значіння катастрофи. Я зрозумів, що моя психічна орґанізація настроює мене до страшного терпіння, до відчування всяких болючих вражінь, збільшених ще моєю хоробливою вразливістю. Життя коротке, тож пережию його в службі для інших, нестиму їм полекшу в терпінні, братиму участь у їх радощах. А що не відчуваю ні цього ні того, відбиратиму вражіння будь-що-будь слабші.

А всеж, колиб ви знали, як дуже мучить мене, коли бачу якенебудь терпіння! Всеж те, що булоб для мене нестерпним болем, перемінилося в милосердя та спочування.

Ті муки, що їх бачу на кожному кроці, булиб мене зломили, колиб вцілили були безпосередно моє серце. Я не всилі був би пережити смерти моєї дитини, бо це спричинило булоб і мою смерть. Усеж у мені заховався якийсь глухий, болючий жах перед можливими пригодами. І донині, як бачу листаря, мене зморозить у жилах, хоч я не маю вже чого боятися.

о. Модії затих, вдивився у ватру, начеб там бачив якісь таємні речі, всю цю невідому глибінь життя, яку міг був переживати, колиб не боявся терпінь. Сказав тихцем:

— І я маю рацію. Я не надавався до цього світа.

Ґрафиня не відповідала. Вкінці, після довгої мовчанки, сказала:

— А, як би так не внуки, я не мала би відваги жити довше.

Священик устав, не сказавши ні словечка.

Служба вже спала, тому ґрафиня підпровадила панотця сама до городової хвіртки та хвилинку гляділа, як величезна його тінь помало потопає в темині ночі, освітленої відблиском лямпи.

Потім повернулася в хату, сіла перед ватраном і роздумувала над річами, над якими чоловік не думає, поки молодий.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІФТОН ГАЙТС, ПА.

Відкрито Діточу Школу.

Вже минає три місяці як в нашій місцевости зорганізовано Український Горожанський Клюб, що числить 37 членів. Мимо ріжних перешкод противників клюбу, які нападають на передових членів клюбу, клюб зорганізувався і почав свою активну діяльність і за короткий час, як зорганізувався клюб, приступило до нього 15 нових членів, уладжено національну забаву, а тепер зорганізовано діточу школу.

Про забаву варта сказати дещо, щоби наш загал зорієнтувався, яку „помилку зробили товариші": Кілька днів перед забавою члени клюбу продавали білети й декотрі, що називають себе „товаришами", покупили тікети від наших членів. День перед забавою оті „товариші" білети повертали назад, бо думали, що Комітет Забави буде мати недобір, та прийдеться Комітетови самому танцювати. Правда, що „товаришів" і „товаришок" на забаві не було, але були несподівані й поважні гості.

Саме в день забави, 19. листопада 1932 р. „товариші" ще вистроїли одну штучку, а саме — написали пашквіль на двох громадян в „У. Щ. Вістях" з наголовком: „Злітають маски з панських хрунів". Підпис „Робкор 3". Цим вони думали зганьбити двох громадян перед українською громадою, щоби скомпромітувати забаву. Та не вдалося цим „Робкорівським 3" нічого зробити, бо хто був на забаві, той бачив, як все гучно й у порядку відбулося. Ще й сьогодня Американці говорять про національний танок, що раз на все буде гопкати „товаришам" по головах.

Дальше, цього місяця наш клюб зорганізував діточу школу, під наглядом Шкільного Комітету в складі трох членів: Розалія Мандзік, Анна Сенькова і Іван Федун. Найбільше доложили труду до шкільної справи наші жінки (матері). Вони (мами) розуміють свій святий обовязок і те, що національну свідомість їх діти здобудуть в українській рідній школі. Тепер клюб уважає, що одною з найважніших справ нашої праці в клюбі є школа.

Школа є дуже тяжка справа для нашої місцевости, тому, що нема приміщення. Але з великим трудом вдалося винайти помешкання в бідної вдови, що згодилася відступити одну кімнату на школу в її винайменому помешканню. Клюб з цим погодився. Куплено матеріял (дошки), пороблено лавки й все це коштує яких $9. Але на другий день вже бідна вдова говорить, що прийшов до неї „бос" та сказав, що не позволяє дому на школу.

Пізніше справа вияснилася: це один з тих робкорівських зайдів заліз аж під поріг нашої школи. Але шкільний комітет довго не думав та сказав винаняти дім, де містились „товариші", а тепер їх там нема, а тільки ще лавки залишилися.

Пішли до господаря дому обговорити справу, і ось що сказав він: „Зараз внесіть свої лавки до середини дому й розпочинайте школу, а большевицькі лавки хай тимчасом зістануться, бо вони належать до мене за незаплачення ренту большевиками". Не знати, що сталося з лавками „товаришів": чи їх черваки погризли, чи щурі порозтягали, бо десь вони щезли з того дому, де тепер відбувається наша школа і мітінґи клюбу.

Школа розпочалася 16 грудня. До неї вписалося понад 20 діточок. Діти вчаться два рази на тиждень по дві години, а родичі платять по 50 центів на місяць за школу. При нагоді відкриття школи наш клюб відноситься з закликом до всіх громадян поставитись до школи з довірям і вписувати свої діти до школи.

Клюб і комітет школи рішили звільнити від платні за навчання в школі ті діти, котрих батьки безробітні. Клюб і школа постараються по можности дістати й книжки.

Не слухайте тих хаптурних „товаришів", що знов розносять нові провокації поміж нашіх людей, що нібито наш клюб та поодинокі члени накладають якісь податки. Це так можуть говорити тільки Ґріки, Рутени, Руснаки та москвофільські хруні, яких повикидали з українських товариств.

Теодор Федусь.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Примір під теперішню пору.

Дня 9. грудня знана зі свого патріотизму та гостинности пані Ева Слободзян запросила до себе кілька знакомих громадянок на чайний вечер. Запрошені гості приминала згадана громадянка ввічливо та гостинно. Всі бавились гарно та весело, неначе одна велика сімя. А як прийшов час розходитись, тоді пані Слободзян зарядила збірку по пятьдесять центів на виставовий фонд у Шікаґо. Присутні радо зложили жертву і в той спосіб зібрано $10, які вислано до виставового комітету при Союзі Українок в Америці.

Отже якби так за отсим прикладом пішли всі українські жінки тут в Америці і при нагоді, де лише зберуться, жертвували, скільки змога, на згаданий фонд, то ми би сьогодня мали вже зібрану суму, потрібну для нашої участи в світовій виставі в Шікаґо. Та я певна, що між українським жіноцтвом знайдуться такі, що підуть слідами громадянки Еви Слободзян.

Анастасія Рибакова.

WE SHOULD PROTEST!

On December 24, I read in our newspaper the news which made me quiver with horror. Once again the Poles shed our blood by executing two young Ukrainian men of Western Ukraine.

What was the guilt of the young men whose blood was shed? They protested against the Polish system of government which takes from the Ukrainian people taxes and makes them serve in the Polish army, and still leaves them with no voice in the government.

Now, how long are we to suffer patiently such things to continue? We have suffered a long time. Longer than any other nation I know of.

The death of the these young men is a tragedy which should never be forgotten by us, Ukrainians. It shall be a lasting impression to all American born of Ukrainian descent. These young men who no longer live have sacrificed their lives for Ukraine. They shall always have a place of martyrs in our memory, which will urge us again and again to do all in our power to put an end to the Polish rule in Ukraine.

The new Polish execution of Ukrainian martyrs, who died unafraid for freedom of their native land, shall be a spur to the Ukrainian people to protest against the Polish rule in Ukraine as long as it lasts.

Mary Kusy.

Кріза.

— За останній місяць я зовсім посивів.

— Ах, то певно ті вічні клопоти... кріза.

— Так, так, не можу навіть купити собі моєї власної помади до фарбування волосся.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

ГОЛОСИ ВІДДІЛІВ У СПРАВІ РЕФОРМИ, НАДІСЛАНІ З ВІДГОЛОСОВАНИМИ БАЛЬОТАМИ, И УВАГИ ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ.

Відділ 75 у Дітройт, посилаючи відголосований бальот „за реформу", заявляється за те, щоб конвенція відбулася в Дітройт, і дає признання екзекутивному комітетови за справедливе і зручне предложення справи реформи. Той відділ каже, що головна управа, а й конвенція, то не є їх боги, яких члени насліпо мусіли би слухати, а лише їх відпоручники, які в імени членів управляють організацією або укладають статути. Та ні головна управа, ні конвенція не має права робити щонебудь проти волі членів, котрих репрезентує. Члени — то організація, та безпосередній голос членів не може бути менше важний від голосу їх репрезентантів. Члени цього відділу є вдячні екзекутивному комітетови за те, що він завдав собі труду та предложив реформу до оцінки членам, бо знають, що найліпший репрезентант-делеґат, або й головний урядник, може говорити в імени членів і від членів не після того, як його вибрали делеґатом чи урядником, але після того, як члени висказалися в справі реформи. Коли після того на конвенції делеґат буде виступати проти реформи, або за реформу, то він певно не буде говорити після того, як справа буде аж на конвенції предложена, але після того, що про справу сказали ті, котрих він буде на конвенції заступати. Проти предложення справи реформи членам перед конвенцією можуть бути тільки ті, що думали на конвенції демагоґією взагалі до ніяких пожиточних членам ухвал не допускати. Мовляв, справа тяжка; щоб її пояснити, треба багато викладати; але щоби пабаламутити, вистарчить щонебудь перекрутити, а делеґата, що не вспів виробити собі власної опінії й не знав би опінії членів, можна легко проти реформи й проти проєктодавців настроїти. Таке вже бувало. Члени розуміють, що самій конвенції лишиться ще багато до роботи щодо реформи; але якраз тому, що члени свою опінію вже бальотуванням висказали, це завдання на конвенції повинно прийти делеґатам лекше та повинно їм лишити ще настільки часу, щоби вимели свою хату з ріжного ворожого організації елементу, і щоби вставили такі нові параграфи, щоби на вершечка в середині організації не було місця, та щоби в національній організації ненаціоналісти не могли бути членами головної управи, ані управ у відділах. Статут наш говорить, що треба бути Українцем, та це, видко, замало. Треба додати „Українець-націоналіст", а не Українець-яничар, що плює на все, що українському серцю дороге.

Відділ 350 у Стемфорд, Конн. І в нас було багато галасу проти референдум. Та наші члени ще памятають реформу з 1915 р., коли то конвенція її ухвалила, а члени не зрозуміли й організацію покинули, бо іншого виходу не мали. Наші члени зприводу ворожої пропаганди добре цій реформі приглядалися, заки голосували. І тут не брак таких, що давно вже не працюють, вичерпалися, проперти, а навіть ощадности в банках потратили. І тут нікому не подобається дуже те, що в новім роді вкладка більша. Але тут люди дивляться на щось важніше, ніж пару центів ріжниці у вкладці. Тут дивляться на те, що в новім роді, хоч нерадо, тай може декому навіть дуже тяжко прийдеться заплатити більшу вкладку, однак кождий рішився платити, поки зможе, бо знає, що чим пізніше перестане платити, тим більшу резерву зложить, і за ту ріжницю буде міг бути обезпеченим вже аж до смерти. Члени обчислили, що декому два роки, а декому чотири або більше років треба буде більшу вкладку платити, щоби могти перестати платити на відповідних умовинах і бути обезпеченими до смерти, та що це є ліпше, ніж тепер з малою вкладкою, але з нараженням на втрату кождого місяця, і платити аж до смерти.

Секретар того відділу додає, що дехто йому закидував, що він агітує тому, що, як говорив Питляр, екзекутива обіцяла секретарям по $25, і просить, що коли це правда, то щоби йому прислати, бо й він дуже бідний, може бідніший від інших, бо вже майже три роки не робить.

Замітка: Не $25, але 25% за перший рік, а відтак по 2½% дальше. Це менше, ніж у молодечім департаменті, де є 10% завше. Тих 25% є назначено у всіх нових родах, отже і в тих, що істнують від 1925 р. Та пан Питляр на це звернув увагу аж тепер, коли, повертівши в головний управі, взявся вертіти у відділових управах. Він думає, що в такій критичній хвилі викликати завість і драчку лекше ніж поважним арґументом, якого він не знає. Він думає, що члени вже з біди так озлоблені, що затратили розсудок, та що йому можна їх, як голодних собак, тровити одних на других. Це вже така тактика большевицьких лідерів. На такім то мізернім сентименті опирається вся їх сила.

Відділ 76 у Нюарку, Н. Дж. Наш відділ голосував „за" реформу, бо ми вже були свідками, що довголітній член не мав звідки вкладки в старім роді платити, та задовжився у відділі на більшу суму, а вкінці мусів Союз покинути і вмирав без обезпечення, оставляючи безпомічну родину і довг у відділі. Члени голосували за реформу, бо знають, що хоч у новім роді вища вкладка, то зате обезпечення без порівнання ліпше. Кажуть, що так голосували ще й тому, бо в тім відділі нема московського сміття, ані таких, як Питляр, головних радних, але члени самі газдують своїм розумом і тому цей відділ найбільший у Нюарку, а може й у цілім стейті Ню Джерзи, та має в касі коло три тисячі долярів.

Відділ 98 у Шенандоаг, Па., повідомляє, що старі члени голосували тому „проти", бо казали, що для них вистарчить ще того, що тепер є в Союзі. Молодші і бідніші зовсім не голосували, бо в тім відділі так водиться, що хто довгує, той не має голосу. Якби не ті довги, то хто знає, чи більшість не булаб „за" реформу.

Відділ 84 у Сав Порт, Конн., каже, що більшість членів голосувала „за" реформу не тому, щоби мусіли, бо не мають чим старого роду дальше оплачувати і в новім позичкою могли би в обезпеченню вдержатися, але тому, що волять бути обезпеченими після нового роду, в якім нема вічної загрози суспендації, а вразі потреби можна самому ще за життя зарятуватися. Та головно голосували тому, що виміна грамот буде добровільна і що в першу чергу це ратунок для тих, котрі вже без реформи вдержатися не годні. Члени того відділу догадуються, що скорше чи пізніше реформа буде мусіла прийти, та що чим скорше вона прийде, тим ліпші будуть її умовини. Цей відділ також противиться перенесенню конвенції до Шікаґо задля вистави, бо каже, конвенція на те, щоби щось доброго для членів і для організації зробила. А хто з делеґатів схоче бути на виставі, той хай собі їде перед або по конвенції.

ДИВНЕ ЯВИЩЕ.

В місточку Магерові, равського повіту, служить в одного міщанина 22-літня дівчина, Февронія Дацик, родом з Підтемного, парохії Товщів коло Винник, звана звичайно Кася. Від зими ц. р. аж до Успення рідше, а від Успення кілька разів на добу впадає вона в дивний сон, у часі якого промовляють „духи" померших людей, відповідають на питання, та розповідають про себе й про інших померших, де вони є: чи в небі, чи в пеклі, чи в чистилищі; за душами в чистилищі просять душі з неба про молитви або Служби Божі, або лише про згадку при Службах Божих.

Приходять до неї громадно люди з околиці та терпеливо вичікують днями й ночами на свою чергу, коли будуть могти розмовитися з своїми небіжчиками. Діється воно так: Дівчина кладеться чи то на солому перед стодолкою, чи то з шопі, чи в хаті на ліжко, складає руки до молитви й потихо шепче молитви — часом довше, а часом коротше. Після молитви попадає в сон чи екстазу, в часі якої видить небо з усіми ангелами, святими, Божою Матірю, Ісусом Христом і тінь ясности Бога. Тоді хтось із померших приходить до неї й зголошується, мов через телефон, по імени. Напр. відзивається голос: „Текля" — На те той з приявних, що має між помершими Теклю, питається: „Хто то?" Голос відповідає: „Твоя мама, синцю!" І ведеться дальша розмова. Дівчина ввесь час має очі зажмурені, руками ґестикулює відповідно до розмови, вираз обличча укладається теж відповідно до слів: при веселих усміхається, при поважних настроюється поважно. Явних грішників і недовірків картає. Повідає, що таких дівчат, як ця Кася, є 7.

На запит, чому то тепер духи до нас говорять, відповів один дух, що це діється з Божої волі, за молитвами Божої Матери й Ісуса Христа, щоби люди поправлялися та до віри повертались. — („Новий Час")

о. М. Дороцький.

ДИВНО!...

Pan Bóg łaskaw na Rusiny.

(Мазурська пословиця).

— Направду, як подумаю про це, то не можу з дива вийти!

На світі лютує страшна кріза. Банкротують держави, концерни, банки. Міліярдери сходять на міліонерів, міліонери на тисячників, тисячники на жебраків. Маґнатів ліцитують. Директорів редукують. Всюди безробіття, біда нужда. Світ душиться. І це в державах — богатирів, вірителів світа; а щож допера в отаких голопятниках, як ось... Румунія?

Серед таких обставин, льогічно беручи, ми повинні зійти вже нижче зера. Себто нас повинно не бути. Без своєї держави, і рільники (а кріза заатакувала в першу чергу рільництво); без господарської культури; без резервових капіталів, останні між останніми.

А тимчасом?

Наші селяни зачали їздити на літничка! Наші селяни зачали від збанкротованих шляхтичів викуповувати фільварки! Наші селяни будують Народні Доми! Розбудовують промисл! Пресу! Школи! Шпиталі! Музеї! Що за диво?

Тамті вниз — ми догори!

Для світових економістів кольосальний сук... Можна попросту збараніти! А ще дивніше; що ці економісти може навіть не знають, що в европейських джунглях живе такий надзвичайний сензаційний нарід! — („Новий Час")

Федь Триндик.

НА МАРҐІНЕСІ СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ У ПРАЗІ.

Дня 27 листопада ц. р. відбувся IV-тий з черги Загальний Зїзд Українських Пластунів Емігрантів у Празі. Зїзд попередила ділова нарада представників пластових курінів. Підчас Зїзду була відчинена пластова вистава „Пласт на чужині за минулий рік". Були там фотографії з літніх таборів, інструкторських шкіл (Лісових Шкіл), прогульок, заїздів СУПЕ та інше.

На цьому однак хотів би я спинитись. Хто бачив попередні зїзди СУПЕ, тому відразу кидався в очі зріст СУПЕ в двох напрямках, як щодо скількости, так і щодо якости. Для ілюстрації згадаю про початки СУПЕ, щоб американські Українці могли орієнтуватись у справі.

1930 рік — це вершок розвою Українського Пласту на Західніх Землях України. Пацифікація та розвязання Українського Пласту польським урядом у вересні 1930 р. знищили це, що вязало в одну сильну карну одиницю тисячі української Юнацтва в Краю і на чужині. Перервані нитки, якими Верховна Пластова Команда вязала цю молодь в одну добре зорганізовану одиницю, тяжко було зразу повязати до купи. І гурток молодих пластунів, що взялися за організування нової пластової централі, якою якраз являється СУПЕ, можуть сьогодні з гордістю дивитись на свій почин, який щораз більше розростається.

Дійсно зворушливими були привитання Зїздови від пластових курінів, розкиданих по цілій Европі в Празі, Брні, Братиславі, Ржевницях (Чехословаччина); Відні, Ґрацу (Австрія); Загребі (Югославія); Парижі, Ґренобі (Франція); Лювені (Бельгія) та у вільному місті Данціґу.

Пластуни з Лювену бажають Зїздови: ....„Дружно стремім до того, щоб другий наш Зїзд відбути в Золотоверхій Столиці Вільної України". До великого числа привітів від українських товариств долучилися голоси і чеських побажань.

Зїзд, навязуючи до світлих традицій Українського Пласту в Краю, проголосив своїми почесними членами творця українського пластового руху д-ра О. Тисовського, останнього Верховного Отамана Українського Пласту проф. С. Левицького, митрополита А. Шептицького — добродія Українського Пласту в Краю та чеського ґенерала В. Клецанди — містостаросту Чеського Союза Пластунів. Останній був присутній на Зїзді. Він великий приятель українських пластунів і на кожному кроці це доказує.

Після вислухання звіту уступаючої Команди Зїзд ухвалив низку резолюцій.

Загальний Зїзд СУПЕ шле всім українським пластунам і пластункам на чужині й на Рідних Землях братерський привіт і закликає до єднання під рідним прапором та до живої пластової праці кожного над собою й серед усієї української молоді в дусі українського пластового закону на користь України й усього людства.

...шле зокрема горячий привіт Пластовому Уладови на Закарпатті та Українському Пластови в Америці.

...закликає всіх українських пластунів (ок) звернути також увагу на працю серед цієї частини української молоді, що виростає дома, а ще більше на чужині, без належного національного виховання та освіти й не допустити, щоб з них виростали несвідомі або цілком чужинці.

...висловлює глибоку подяку всім активним прихильникам і приятелям Українського Пласту за всі жертви й допомогу в минулім році та просить і на далі підтримувати працю Українського Пласту, а зокрема тепер, коли СУПЕ стоїть перед відповідальним, почесним обовязком достойно репрезентувати Україну перед десятками тисяч чужинців на Світовому Джемборі (Пл. Зїзд) в 1933 році.

Вибором нової команди, в склад якої увійшли: Е. Вировий — командант, скавтмастер — Д. Козіцький; скавтмастер І. В. Яцишин, Н. Кучерявенко, Грабець, М. Никифорук та інші як члени, та обговоренням справи участи Українського Пласту в Світовому Пластовому Джемборі закінчено Зїзд національним гимном. Підбадьорені представники розїхались.

Бажаємо щиро, щоби наше громадянство активно підперло Український Пласт у його так гарних стремліннях, та віримо, що до голосу теперішньої пластової молоді долучиться ще могутній голос новозорганізованої української пластової молоді в Америці.

Н-а.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ.

На сході — ми, написав Іван Чернява, оповідання	$ 95
Перші стежі, повість Ол. Бабія, брошурована 75 цнт., оправлена	1.00
Спомини з сербського фронту, дивні пригоди австрійського жовніра. Ґеорґ Д. Ціна	35
В млаках, повість М. Дерлиця	40
Ворохобія й інші оповідання, Вол. Леонтович	45
Перед бурею, історичний роман з часів Хмельниччини. Переклав Микола Залізняк. В двох томах. Брошурована $2.50, оправлена	3.50
Пригоди доброго вояка Швейка в Світовій Війні, Швейк на фронті. Ярослав Гашек. Авторизований переклад з чеського. Оправлений	1.25
Запорожець, Луговий співанник	40
Як добути красу і задержати молодість та здоровля. Написала Осипа Заклинська на основі студій та косметичної практики в Празі. 50 ілюстрацій	75
Монограми до хрестикового вишивання	65
На Камчатку, спомини з подорожі І. Мельника, сторін 217	85

Декотрих з повищих книжок у нас є у більшій скількости, а декотрих тільки по 1 і 2 примірники.

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МОЛИТВЕННИК ВІРУЮ

потверджений гр.-кат. митрополичим ординаріятом. Звичайна полотняна оправа, дуже гарний друк і папір. Ціна **75 ц.**

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

SVOBODA, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЧЕСТЕР, ПА.

Збірка на інвалідів.

На листопадовому святі, яке відбулось в честерській громаді дня 25 листопада 1932 р., зложили пожертву на інвалідів слідуючі: Н. Рубаш $1.50; по $1: о. П. Білон, о. І. Костюк, І. Лекуш, Д. Яворський, О. Лавчук, М. Грущак, П. Яцик, М. Єдинак, П. Баран, П. Гадай; по 50 ц.: А. Качан, М. Луцик, Ю. Равлик, С. Ірач, І. Стеців, Г. Косовський, П. Мороз. Разом зібрано $15, а дрібними датками $18.08. — Всього зібрано $33.08, які післано до краю на інвалідів через Обєднання.

Михайло Тершовський, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

На боєву акцію.

„Організація Державного Відродження України", відділ ч. 9, зложила на визвольну боротьбу: з членських вкладок за листопад і грудень 1932 $10.00; прихід зі „Свята Героїв" влаштованого відділом ОДВУ, $30.80; з розпродажі „Вістника" ОДВУ $4.05; з продажі відзначок ОДВУ й зложили: А. Медвідь $1; по 50 ц.: М. Гнічур, П. Гусак; по 35 ц.: Н. Бурдяк; по 25 ц.: М. Гусак, О. Андріешин, С. Ваґа, Т. Андрусишин, Я. Бендерський; по 20 ц.: Т. Кондросевич, а решта дрібними. Разом $12.05. З розпродажі календарів на 1933 р. $7; за брошури „Розбудова Нації" 50 ц. Загальний прихід був $64.40.

З цеї суми вислано до Централі „ОДВУ" за календарі на рік 1933 $12; за „Розбудову Нації" $2.50; за „Вістник ОДВУ" $2.00.

Замовлення на нове видання О. У. Н. „Реальна чи визвольна політика"? $2; за „Вістник ОДВУ" вислано до Централі ОДВУ $2.05. Отже разом вислано для У. В. О. через „Обєднання" $40.00. Осталося в касі ОДВУ від. ч. 9 $3.85 для дальшої висилки.

Управа ОДВУ від. ч. 9.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член Сестриства Любов, відділ 177 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги в сумі $50, котрі мені нині стали великою помічю в моїй слабости; мені машина скалічила ноги. Також само дякую секретареви відділу, котрий тим потрудився.

Павло Пилипів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ ДІЖДЕМОСЯ РІДНОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ?

Коли діти не вміть по українськи читати і говорити і мало щодо знають про Україну, то не на них нам нарікати, а на себе самих. Бо ми про все дбали, а найменше про добру школу. Як би ми були будували менше церков, а принаймні не таких коштовних, а більше дбали про добрі школи при церквах, то було би ліпше для церков, для української справи і для наших дітей.

Для доброї школи треба добрих, освічених учителів і добрих шкільних будинків. Як під одним так і другим оглядом є в нас браки.

Ніхто з нас не ставиться до школи серіозно. Коли підномо справу реформи школи, не було загального відгуку. Одні скидали відповідальність за занедбання школи на духовенство, а духовенство на нарід. А щоби вийти з того, треба тісної співпраці як духовенства так і світських людей.

На мою думку, справа школи повинна бути порушена на конвенціях запоморових організацій, які мають відбутися в 1933 р. Коли там будуть предложені й приняті якісь пляни щодо української школи в Америці, тоді й буде надія, що з цеї справи щось вийде.

П. Середницький.

У вязниці.

— Пане директоре, вязень ч. 315 не хоче працювати в кухні. Каже, що бажає, як інші, працювати в свому фаху.

— А чим він є по фаху?

— Летуном.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що на мітінгу 1-го січня полагоджено важні справи, а іменно справу довгуючих членів, котрі довгують по день 1-го січня суму $575.45. Члени ухвалили таких членів суспендувати, як не вирівнають своїх довгів до слідуючого мітінгу, бо каса вичерпана. Друга справа хорих членів. Тепер багато членів хорує, бо мають досить часу; не роблять то і не спішаться вимельдуватися, а братська каса на тім терпить. Над той справою члени дискутували через 20 мінут, відтак член Сенько Ровть дав внесення, поперте Іваном Войтовичем, щоби хору запомогу перестати платити через 3 місяці. Предс. А. Кульчицький дав під голосовання. Всі були за внесення. То відноситься до тих членів, котрі би захорували від дня 1 січня, то їм запомоги не будеться виплачувати. — Дмитро Василик, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Василія Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, 8 січня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Каледж Еве. Справа дуже важна, тому вимагається присутности усіх членів. Буде також справоздання урядників і вибір уряду на 1933 рік та справоздання контрольорів. Кождий член обовязаний взяти календар і заплатити 30 ц. Довгуючі члени повинні заплатити свій довг за себе і за дітей, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Іван Кухта, предс.; Дмитро Рибачок, кас.; Іван Сподар, секр.

РАНКІН, ПА. Бр. св. Григорія, від. 24, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться 8-го січня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 323 — 2-га улиця. Проситься прибути на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Контрольори здадуть звіт за 1932 рік. Мітінги будуть відбуватися в 2-гу неділю в місяци. Довгуючих взивається вирівнати свої залеглости. — Мих. Ленінський, предс.; Антін Круль, кас.; Микола Щур, секр.

ВИЛКС БЕРРІ, ПА. Відділ 223 повідомляє всіх своїх членів, що 8 січня відбудеться місячний мітінг, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Напоминається довгуючих членів, щоби свої довги вирівнали, бо в противнім разі будуть суспендовані. Уряд на 1933 рік є слідуючий: Іван Барнаш, предс.; Семан Шопяк, заст.; Іван Мельник, фін. секр.; Василь Сенюк, заст.; Лука Худоба, кас.; Іван Чолій, заст.; Іван Добуш, рек. секр.; Петро Маліборський, заст.; Іван Чолій, Іван Капустинський і Микола Грундовський, контр. комісія; надз. хорих: Михайло Котлярчик з Бруксайд, Іван Чеплій з Плейнс, Михайло Джуган з Дхорджтави; Михайло Чеплій, хорунжий; Андрій Гідич, дверник; Григорій Русинко, капітан. — Ів. Добуш, рек. секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 8 січня, в годині 1-ій пополудни, в гали Горож. Клюбу, під ч. 2376 Ґрейлінг ул. Проситься всіх членів явитись на сі збори, бо є важні справи до полагодження. Старі урядники здадуть справоздання з діяльности за 1932 рік. До уряду на 1933 рік зістали вибрані слідуючі особи: Іван Заблоцький, предс.; Онф. Курочка, заст.; Іван Курчак, фін. секр.; Ник. Машталяр, заст.; М. Кулинич, рек. секр.; Вол. Крушельницький, заст.; М. Бабій, кас.; Д. Войтишин, заст.; Д. Васько, П. Войтович і Іл. Гришко, контр.; М. Шаран, Л. Білик і Н. Тиро, опікуни хорих; Й. Вівчарський і С. Шумняк, прапорчики. — Мих. Кулинич, 8630 Lumpkin St.

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ. (39)

„Де князь?" — запитав сер Ричард стрічних лицарів. „Он там він стоїть з іншими", відповів один лицар, показуючи рукою в сторону просторого подвіря. Сер Ричард і Блейк пішли в тому напрямку. Там стояли лицарі й жінки та дівчата. В їх центрі був князь. Всі вели якусь веселу розмову й пересипали її такими жартами та заввагами, що в Блейка червоніло все лице, коли він почув, як свобідно жінки пускали свій язик.

Скоро всі звернули увагу на Блейка й були здивовані його дивним убранням. Жінки споглядали на нього з цікавістю, але мужчини дивилися на нього недовірчиво й навіть злобно. Високий у літах лицар дуже пильно дивився на Блейка, немов допитуючи його. „Мій пане й володарю!" — звернувся з низьким поклоном до нього сер Ричард. „Я приїхав до тебе з сером Джеймсом, який щасливо перейшов лінію армії Сараценів і прийшов до воріт Німру".

„Ти може прийшов від лицарів, що охороняють Христовий гріб у Єрусалимі?" — запитав князь. „Прошу зрозуміти мене! Сер Ричард думає, що я лицар такий, як кожен з вас. Я йому казав про своє шляхотство, але воно не таке, як ваше тут", почав говорити Блейк. Та його перебив жіночий голос: „Може ти з тих лицарів, котрі охороняють дороги до Єрусалиму?" Блейк подивився на ту, котра це говорила. Його очі стрінулися з гарними дівочими очима.

Блейк дивився здивований, що він цієї молодої красуні відразу не побачив. Він уже відчув, що вона хоче пособити йому вийти з прикрої ситуації недовіря, яке виявив князь до нього. „Я думаю, що він скоріше шпигун від Сараценів, ніж лицар гробу Христового", завважив рішучо один лицар. „Він не виглядає на шпигуна й на Сарацена", завважила дівчина, а, звертаючись до князя, додала: „Я думаю, що сер Малюд ніколи не бачив Сараценів", коли так говорить